

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 c
Pe 1 lună . 2 c
Anul de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.
Anul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un 40 frazel.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20,
—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 21.

Bancă culturală.

De Ioan Russu Șirianu.

Propunerea domnului dr. M. Cristea, făcută în sinodul dela Sibiu cu privire la înființarea unei *bănci culturale* din care să se ajute școalele românești, a stârnit adevărată furtună. Valurile nu s'au potolit încă, ci chestia tot mai continuă să preocupe pe frunțașii vieții noastre naționale.

Mai tare s'au alarmat, se înțelege, cei dela bănci. »Revista Economică« a și grăbit să scrie articoli aspri, a căror tărie a slăbit însă mult prin lămuririle ce a dat dl dr. Cristea. D sa nu înțelege adică să se facă o bancă a *preoților*, cum s'ar zice, ori *bisericească*, unde numai fețele bisericesti ar avea cuvântul, ci dorința îi este ca banca să fie condusă de cei mai pricepători specialiști, de bărbați luminați și cu inimă, cari au dat deja dovezi de hărnicia și credința lor. Și ținta de căpetenie să fie adunarea la un loc a unor acționari cari să se mulțumească cu puțină dividendă, ca astfel cu atât mai mult să rămână pentru susținerea școalelor în satele sărace. Se înțelege, mai ales averile bisericesti să fie folosite în acest scop și fără îndoială, preoțimea întreagă să facă, în privința asta, apostolatul cel mai sincer.

Cine ar putea să aibă cuvânt împotriva unui plan atât de mareț?

Nu se poate tăgădui însă nici aceea, că planul nu s'ar putea desăvârși fără oarecari zguduiri și este un mare interes național că atunci când vrem să clădim ceva, să nu slăbim alte așezăminte cari au slujit poporului.

Bănci ca »Albina«, »Victoria«, »Bihoreana«, »Timișana«, »Ardeleana« și altele cari vin după ele, azi nu se mai pot teme de nici o concurență, atât sunt de solide. Cine nu știe însă, că sunt o mulțime de alte bănci mici, provinciale cari ori pot să cadă gramădă, ori numai făcând adevărată cămătărie s'ar mai putea susține când plănuita *bancă culturală* le-ar lua banii bisericesti și sprijinul puternic al preoțimei. Și dl Cristea și noi toți nu putem adică înțelege banca nouă culturală decât așa, ca ea să se razime în primul rând pe capitalul bisericilor și pe întreg sprijinul moral al preoților și învățătorilor. Acții ar subscrie în primul rând mitropoliții și episcopii și toți cei ce sunt în slujba bisericii și școalei. Banii depuși azi la alte bănci ori acțiunile, bisericile, bine înțeles, li-ar investi la noua bancă. Și cu cât noul așezământ ar prinde rădăcini și lumea românească s'ar pătrunde tot mai mult de sentimentul jertfei pentru școală, cu atât și cler și mireni și-ar retrage banii dela alte bănci pentru a întări banca culturală.

Ceeace, fără îndoială, ar pune pe d'oparte capăt stăruinții de a se face și câte două bănci românești într'un singur sat, pe de

altă parte ar pune sfârșit băncilor mărunte înființate adesea din ambiție deșartă ori pentru căpățuirea unora ori altora, iar în definitiv pentru exploatarea poporului. Avem în privința asta atâtea pilde triste, încât desfid orice contrazicere. Nu se poate invoca apoi nici *depărtarea*. Azi, când în toate părțile este drum de fer, telegraf și telefon, nu există distanță și agenții de azi ai actualelor bănci, în mare parte preoții și învățătorii, vor putea înlesni țaranilor împrumuturi dela banca nouă.

Așa, că pe când băncile zidite pe temelii tari (în centre comerciale unde au ajuns la o soliditate generală, în cât au legături cu băncile mari străine) își vor urma calea netulburate de noua bancă, celor mici li se va face o concurență sănătoasă și chiar necesară vieții noastre naționale.

Nu putem socoti drept stare sănătoasă împrejurarea că sunt bănci cu mici capitaluri și puține depuneri și totuși la scoaterea dividendei ele țin piept cu băncile mari, cari au trecutul lor de muncă stăruitoare și fonduri de rezervă considerabile... Este apoi nevoie, peste tot, ca să se obicinuiască și »capitaliștii« noștri cu dividendă mai puțină și să se gândească și la înlesnirea ce trebuie făcută poporului îngreunat de multele sarcini publice, încât abea mai răsufle... Știu, că mulți dintre capitaliști zic: »Facem cum vrem cu banii noștri«, și nu se poate mărgini nimeni în ce privește întrebuințarea banilor săi. Să nu uităm însă, că mulți au ajuns acționari — *împrumutând* și e cu dreptate, că dupăce băncile noastre s'au întărit din camăta plătită de popor (iar nu din întreprinderi industriale ca băncile străine) să se gândească nu numai la acționari, ci și la popor.

Gândul acesta, avem nădejde, s'ar întări prin înființarea băncii culturale.

Și noi credem că se va și înființa această bancă. Întâi pentrucă are multe rezoane propunerea dlui dr. Cristea, a doua pentru că știm: I. P. S. Sa Mitropolitul Mețianu, bărbat fără îndoială energic și cu mult simț practic, se preocupă de mai multă vreme de cât mai practica investire a banilor bisericesti.

Cu toată buna intenție însă, chestia e mult mai gravă decât să poată fi rezolvată *prin votare*, în sinod ori congres, ci dacă e vorba să se pună temeiul unui așezământ epocal, trebuie chemată o anchetă, comisie de bărbați pricepuți de bancă și alți frunțași mireni și din cler. Acum, când este atâta trebuință de o lucrare armonică pe toate terenele vieții noastre publice, ar fi primejdios să se purceadă la întemeierea unui așezământ economic fără a se asculta și a se ține socoteală de părerile celorce o viață întreagă au muncit pe acest teren.

O deplină înțelegere trebuie să domnească de altfel cu atât mai osebit, cu cât

noi ne închipuim că la înființarea acestui așezământ trebuie să prepondereze mai presus de toate — *spiritul de jertfă*.

Ne place a crede anume, că între cele vre-o 160 bănci românești, se găsesc 10 cari ar putea subscrie acții în valoare de 10.000 fără a pretinde zece ani, de pildă, nici o dividendă.

S'ar găsi alte 20 bănci, cari să subscrie câte 5000 coroane și alte 100 să subscrie câte 500 coroane.

Asta ar face într'un condeiu 250.000 coroane.

Dintre cei vre-o 8000 cărturari români iarăși s'ar găsi o sută care să subscrie câte o mie, sub aceleași condițiuni ori chiar dăruind pe veci sumele de mai sus dupăcum s'ar putea găsi cel puțin 2000 care să dea câte 50 coroane, ceeace ar face 270.000 coroane.

În cele 3000 de sate în cari avem țărani cu stare, iarăși să zicem că am găsi numai o mie țărani care ar subscrie câte 100 cor. ar face 100.000 coroane și altă mie care să subscrie câte 50 cor., ar face alte 50.000 coroane.

S'ar găsi apoi bisericici, cari să subscrie și ele cel puțin 50.000 cor. sub aceleași condițiuni, așa că banca culturală s'ar înființa cu un capital de peste 700.000 cor., al căror venit 10 ani de-arândul parte s'ar capitaliza, parte s'ar da ca ajutoare.

Adaogeți apoi veniturile dela banii bisericesti depuși, și veți ajunge la convingerea că un lucru mare s'ar face.

Credem chiar mai mult: *tot acest capital de fondare să fie ofrandă generoasă pe altarul națiunii*, toți acești acționari să pună pentru vecie la dispoziția *bisericelei* (a băncii culturale) această sumă.

Am da astfel cea mai strălucită dovadă de recunoștință pentru poporul care prin veacuri de robie ne-a păstrat întreaga comoară sufletească și este și azi singurul izvor de putere și îmbogățire. Am dovedit astfel *prin fapte*, că ținem să întărim neamul!

Pentru a se intrupa însă o idee mare, pe lângă hotărâre mare, trebuie stăruință, bunăînțelegere și cumpenire, *mai ales cum-pănire a lucrurilor*.

Ar fi trist, din cale afară, dacă atâtea suflete luminate și calde n'ar ști să ajungă la o înțelegere și să întemeieze un așezământ care să fie sprijin culturii noastre naționale greu primejduite... Că zadarnic am avea mii de bănci, cu milioane capitaluri: dacă am slăbi în ce privește *sufletul românesc*, perduți am fi. Iar suflet, simțire națională, *numai prin cultură națională* se poate susține!

Noua bancă s'ar face dar nu având în vedere interese materiale, ci interesul suprem național: întreaga noastră forță economică să o punem în sprijinul *culturii românești!*

AVIZ.

În orașul Karczag, (comitatul Jász-Nagy-Kún-Szolnok) pe linia principală Szolnok-Nagyvárad, cu începutul anului școlastic curinte s'a deschis gimnaziu superior reformat (în anul școlastic curinte se va ține primul examen de maturitate); acest gimnaziu îl recomand călduros în atențiunea preestimaților părinți români, cari doresc pe anul școlastic viitor a-și duce băieții lor să-și poată însuși perfect limba maghiară.

Acest gimnaziu superior, pentru elevi români e mai favorabil decât alte gimnazii maghiare de pildă din: Debrecen, Kecskemét, Szarvas și altele, — din motivul, că aici avem biserică gr. or. unde elevii în Duminicile și sărbătorile prescrise de ministrul de culte pot asista la serviciul divin și pot a să împărtăși în catechisare regulat, — iar în fine fiindcă în sf. biserică gr. or. de aici serviciile divine să celebrează în limba grecească, — astfel elevii gr. or. ori gr. cath. dela gimnaziul de aici își vor putea însuși într-o câțva și limba grecească, — ceea ce le vor servi sigur de mare ajutor întru studiarea limbii grecească din gimnaziu.

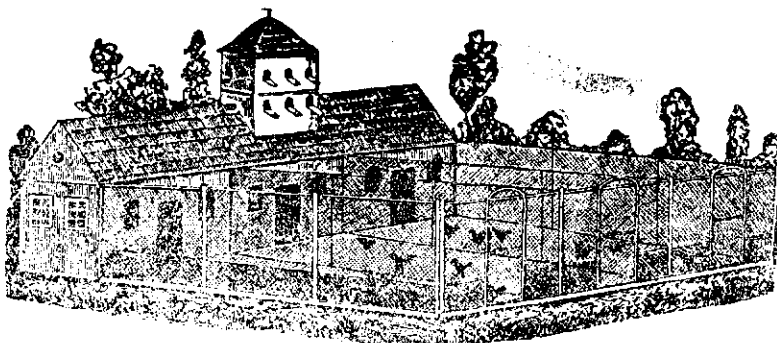
Deci acei preastim. părinți, cari doresc a-și înscrie băieții pe anul școlastic 1908/9 aici, sunt rugați a se adresa la subscribul carele la dorință se va îngriji de locuință și vipt corăspunzător fie la vreun profesor fie la familii private.

Karczag, 1 Iunie 1908.

Nicolae Popescu,
paroh gr. or.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

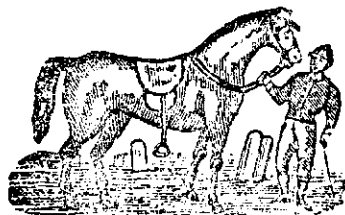

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galițe, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

Merzai Kálmán curelar și șeluri

Nagyvárad, Szt. János utca 48.

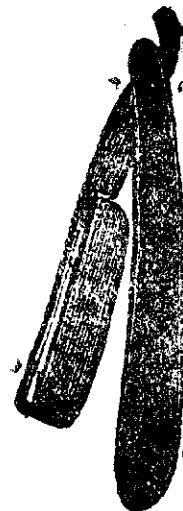
Hamuri, șele, instrumente trebuincioase pentru călărit, drum și vânat, frâne și bicicuri, procovițe pentru cai

fine și ieftine, giamantane de călătorie, genate de piele, portomonicie, în mare asortiment.

Prețuri ieftine. — Prețuri ieftine. Dresări se efeptuesc în mod grabnic și prompt.

În atențiunea medicilor și a barbierilor.

În primul atelier din Ardeal de ascuțit cu putere electrică, se ascut și se melirează cu prețuri moderate tot felul de instrumente medicale și de barbier. Instrumentele trimise pe postă se ascut în 24 de ore.

Solicităm încrederea binevoitoare rămân cu stimă:

Exner Sándor
NAGY-SZEBEN.
promenada Bretter.

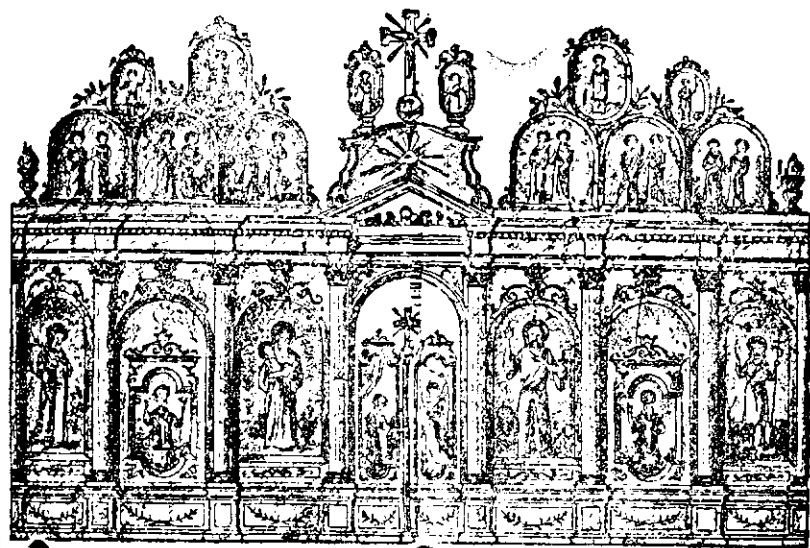

Distins în: Triest, Pécs, Temesvár și Budapesta.

Urmașul lui **Jiratkó A. Kálmán Ede**

sculptor și edificător de altare.

Király u. 38. **PÉCS.** Perczel u. 35.

Onorați parohi! Am onoare a atrage atențiunea Prea Sfințiilor voastre asupra firmei mele de sculptură și altare.

Din atelierul meu au eșit tot felul de statui de piatră și lemn precum și de masă de peatră cari precum sunt de estine sunt tot așa fără nici o excepție. Construesc altare în toate stilurile, dela cel mai simplu până la cel mai complicat. Mai multe sute de scrisori de recunoștință adevere că nenumărate statui, altare și montare de bisericii făcute de mine, fotografiile cărora stau la dizpoziția oricui, toate au satisfăcut deplin pe cei cari le-au comandat. Primesc reparaturile și tot felul de renovări în branșă aceasta.

Recom. On. parohi: Urmașul lui Jiratkó A. **Kálmán Ede,** sculptor și edif. de altare.

HAINÉ PREOȚEȘTI.

Am onoare a aduce la cunoștința on. preoți, că mi-au sosit

stofele negre de primăvară și vară și le păstrez în magazin în mare asortiment. — Mă voiui sili ca și până acum să câștig încrederea și mulțumirea on. mei clienți.

Pentru comandele din provincie e de ajuns să se trimită o revereandă de model sau o haină; la dorință însă

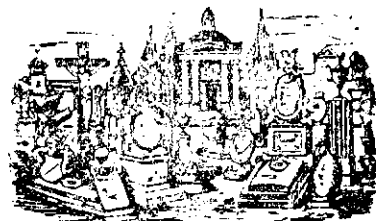
mă duc pe cheltuiala proprie până la fața locului.

Primesc confecționarea și repararea odăjdiiilor bisericești, cu prețuri moderate. Prăvălia: Lângă casina națională, casa Balog György. Szabadka. Vesselényi ut. **Hadnagy István,** croitor de haine civile și preoțești.

JOSEF ROUBISCHEK, sculptor.
NAGYSZEBEN, BURGEGASSE NR. 36.

Cel mai mare și mai frumos atelier din Transilvania. ÎȘI RECOMANDĂ:

Monumentele 300 de bucăți și pietrele de mormânt din piatră compactă de nisip dela 10 până la 200 cor. Din diferite specii de marmoră, dela 60 până la 500 coroane.

Asemenea din granit sur-albastru de Silezia, granit negru închis de Svedia, de Syenit de Saxonia și Bohemia și Labrador de Norvegia dela 180 până la 1800 cor. bucata.

Executări curate și prețuri moderate. În depozit pietre cisălate prima calitate în toate dimensiunile.

CORNEL N. DEMETER farmacist în Szászváros.

Peronospin pentru stropirea viei contra peronosporei e mai bun și mai ieftin și manipularea cu mult mai simplă, ca piatra vântată. Un pachet de 100 litre apă costă 60 fil. Pravul acesta să folosește și la stropirea pomilor. La comandă de 10 pachete să trimit francate. Revanzătorii capătă rabat corăspunzător.

Preparate cosmetice.

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubițe, zgrăburte, pisteni (mitesser), precum netezește și zbirciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Se recomandă a se folosi împreună și săpunul de benzoe mygdale. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu să observă că față este pudrată. Intrebuițată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. În culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.

Veturien Parfeum. Vera-violetta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan) și Jockey Club. Pr. 1.60 fil. — „Ideal“, cel mai nou parfum, 2 cor.

Apa de gură „Cremier“ (Albă sau roșie.) Prin întrebuițarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și interesă dinții și gingiile. Prin întrebuițarea apei acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuițarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“ devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Cremier“ devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fil.

Perii de dinți, fine. Alegere mare, în diferite prețuri. **Esență de China.** Contra căderii părului cu rezultat foarte bun. Prețul 1.40 fil. **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fileri. **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Diferite mirosuri de parfemuri franceze de prima calitate — să capătă după măsură. — Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în întrebuițare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirositoare, se capătă în diferite prețuri.

Prav contra opăritului și urmărilor neplăcute la copii. Prețul 50 fileri. **Prav contra asudatului** Prețul 50 fileri. **Prav pentru insecte.** 20, 40 fil. și 1 cor.

Instrucțiuni pentru prepararea rumului, dif. liqueuri și alte băuturi. **Syrup de zmeură!** Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 klg. 1 cor. 20 fil. Un demjon postal de 4¹/₂ klg. franco trimis 6 cor. 50 fil.

Adresa să fie precisă și legibilă! Numele întreg, comuna, nr. casei, posta ult. și ca. șf.

Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor de a-și procura cineva instrumente muzicale de tambură

Andrija Car

Ruzicna ul 1. **ZAGREB** Vlaska ul 22.

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat. Preț curent trimis gratuit și porto franco.

Nu mai sunt bătăături!

(Ochi de găină).

Cine voiește să scape de bătăăturile dureroase să folosească

„Anti-Klavin“

care prin compoziția ei chimică e cea mai eficace și mai bună.

După a doua întrebuițare bătăăturile
:: :: vor dispăre necondiționat. :: ::

Nenumărate scrisori de mulțumire și recunoștință.

Prețul unui tub : 80 fileri.

O față cu pistrui o face albă ca zăpada,

Apa americană contra pistruiilor de Dr. HYAM

și

Săpunul american contra pistruiilor de Dr. HYAM

Depositul principal :

Dr. Vámos și Fűredi

drogherie și parfumerie.

AZ „ANGYALHOZ“.

Pécs. Pécs.

Grósz Nagy Ferencz,

farmacia DEBRECZEN, Șas-u. 8. farmacia „Arany egyszervu“
eist. ::

Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă!

Cine voiește să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu indrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu indrumare, porto franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament.

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ

dacă întrebuițezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimit numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT**PENTRU VOPSIREA PARULUI**

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

In tipografia diecezană din Arad

str. Batthyány
Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare

atât în numita tipografie cât și la:

Librăria arhidiecezană Sibiu. Librăria A. Muresan Brașov.
Librăria I. Ciurcu Brașov. Librăria diecezană Caransebeș.
Librăria Nemes Kálmán. Lugos (Lugoj).

următoarele compozițiuni muzicale:

Cântări bisericesti pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologiu) ș. a., giate pe note de Trifon Lugojan, prof. de muzică și cântare. Prețul 8 cor.

De ducă... Cor bărbătesc pe motiv popular de Trifon Lugojan. Prețul 1 cor.

Negruta cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1.50. **Coasa** Melodie populară. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.

Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica populară română de Ioan Vidu. Prețul 1 coroață 50 fileri.